

„Člověk nežije tolik z lásky, kterou přijímá, jako mnohem více z té, kterou daruje.“

Matka Tereza

Vánoční příloha

OBSZOR²⁵ 2022

VÁNOČNÍ ZASTAVENÍ V LOŠTICÍCH

Každým rokem v tomto čase se otevírá vánoční výstava v domku loštického řezbáře Jaroslava Beneše. Letos tomu tak bude již po šestadvacáté. Největším lákadlem je vyřezávaný betlém s více než třemi stovkami figurek, které znázorňují známé osobnosti nejen Loštic, ale z celé Moravy a Slezska. Každý rok přibývají v betlému figurky nové. „Letos v něm přibýly dvě nové figurky – básníka Petra Bezruče a Aloise Wesselse, syna zakladatele zdejší tvarůžkárny Josefa Wesselse,“ poodhaluje novinky letošního betlému Jaroslav Beneš.

Ale nejenom pokoj s betlémem, doslova celý rodinný domek řezbáře je zaplněn nejrůznějšími uměleckými díly a to nejen řezbářskými, ale i malířskými, nechýbí zde ani staré fotografie, různé předměty z dřívějších dob, používané v domácnosti, či hospodářství – jakési muzejní kousky, a další zajímavosti a překvapení. Člověka doslova přechází zrak, když do domku vstoupí. „Letos je zde novinka – říkám jí *Sín času*. Každý, kdo do ní vstoupí, se zde najde, opravdu každý,“ říká trochu tajemně Jaroslav Beneš.

Betlém je pohyblivý, mezi desetimetrovými postavkami z lipového dřeva najdete kromě tradičních biblických postav mimo jiné také hanáckého obra Josefa Drásala, zápasníka Gustava Frištenského či zábřežského cestovatele Jana Eskymo Welzla. Ale je zde třeba i figurka vězně Kajínka prchajícího z nedaleké mírovské věznice. A jak zpodobnil vynalézavý Jaroslav Beneš dvě letošní nové figurky? „Petr Bezruč kouří dýmku (vyřezání dýmu mi dalo hodně zabrat) a u nohou má kamínek z Lysé hory, kam rád chodil, jakož i kousek cihly z jeho domku v Kostelci na Hané, kde žil v posledních letech svého života,“ poodhaluje Jaroslav Beneš figurku známého opavského rodáka, autora básnické sbírky Slezské písně. A ke druhé figurce, syna za-

kladatele zdejší proslulé tvarůžkárny, si přemýšlivý Jaroslav Beneš vymyslel pověst o kocourovi, který chodil na tvarůžky tak dlouho, až z něho vyrostl kočičí obr, kterého se myši bály tak, že při pohledu na něj strachem zcepeněly.

Zajímavostí v malém domku na kraji Loštic je doslova spousta. Opravdu se vyplatí sem zajet – buď vlakem (výstupní stanice z vlaku je Moravičany, s autobusovým přípojem do dva kilometry vzdálených Loštic) nebo autem – Loštice jsou napojeny na dálnici D 35 mezi Olomoucí a Mohelnicí. Vánoční výzdoba betlému je pro veřejnost přístupná denně (včetně svátků) od 1. prosince 2022 do 6. ledna 2023 v době od 14 do 18 hodin. Ale zajet si do Loštic můžete i v jinou dobu, pokud mu předem zavoláte (603 929 926), Jaroslav Beneš vás určitě rád uvítá.

Loštice jsou známy nejen jako výrobna Olomouckých tvarůžků s muzeem jejich historie a tvarůžkovou cukrárnou, ale také rodným domem malíře Adolfa Kašpara s výstavou jeho tvorby, za návštěvu stojí i jedina z mála dochovaných židovských synagog a židovský hřbitov, či pozoruhodné náměstí. Jen ta železnice v Lošticích chybí. Traduje se, že litovelští sedláci se bránili vykoupení svých pozemků, takže projektant Jan Perner změnil trasu tak, že se vyhnula nejen Litovli, ale i sousedním Lošticím. I tak ale můžete v domku Jaroslava Beneše spatřit připomínku železnice – na stěně vymalovaného Vlastu Buriana, pojidajícího kuře v chlebu (známý výjev z filmu Přednosta stanice). Obraz namaloval Benešův přítel Petr Herzig z nedalekého Dubicka. Je však docela dobře možné, že se v budoucnu mezi betlémskými figurkami objeví i figurka nějakého významného železničáře, podle zdejší tradice nejlépe z Moravy či Slezska. Nemáte na nějakého tip?

Text a foto: Miroslav Čáslavský

Loštickému betlému vévodí moravský zámek Úsov

Řezbář Jaroslav Beneš se svíčkou, která byla vyrobena k jeho šedesátinám v nedaleké výrobě svíček v Paloníně

Přímo v betlémském obydlí je zakomponována i liška Bystrouška, která má svůj původ v okolí Loštic

Alois Wessels, zakladatel tvarůžkářské firmy AW v Lošticích a básník Petr Bezruč jsou letošními přírůstkami betlému Jaroslava Beneše

Po třech letech opět vyjely mikulášské vlaky

Poslední listopadový víkend patřil v Pardubickém kraji mikulášským vlakům. Ty v posledních dvou letech nemohly vyjet z důvodu pandemie covid-19.

V sobotu 26. listopadu se v čele 10vozové soupravy dvouápravových vozů vydala na cestu z Letohradu do Dolní Lipky parní lokomotiva 423.009 Velký Bejček. Do kopce ji „postrkoval“ Sergej (781.599), který byl v 80. letech na této trati jako doma. Několik set cestujících si za sychravého podzimního počasí užilo cestu. Děti obdržely od mikulášské družiny drobné dárky.

V neděli 27. listopadu se uskutečnila jízda mezi Chocní, Vysokým Mýtem a Litomyšl. V čele soupravy stanula opět 423.009, tentokrát bez postrku, protože trať vede v rovině a za sebou táhla „pouze“ 7 vozů včetně bufetového. O dopolední jízdu byl ohromný zájem, odpoledně-večerní byla již méně obsazená, ale bylo možné si ji užít už za tmy. I zde rozdával Mikuláš s andělem a čerty dětem drobné dárky.

Obě jízdy proběhly bez problémů a potvrdily, že zájem o svezení vlakem s mikulášskou družinou na palubě stále je, o čemž svědčí stovky přepravených cestujících.

Martin Hájek

Jan Vočka

MŮJ LEGO PŘÍBĚH

Už jako malého kluka mně učarovaly vlaky. Auto jsme v rodině neměli, takže výlety a návštěvy k babičkám jsme absolvovali autobusem a hlavně po železnici. Pamatuji si, že už tenkrát jsem na nádraží s otevřenou pusou obdivoval projíždějící vlaky. První modely vládků v měřítku H0 jsem dostal od strýce a díky tomu jsem byl v sedmém nebi. Nedlouho po tom jsme s bratrem dostali dvě stavebnice Lega a vláčky měly velmi vážnou konkurenci. To bych nebyl já, kdybych nekoumal, jak svoje nejoblíbenější hračky spojit dohromady. S oblibou jsem si stavěl kolejističky po celém pokoji a díky absenci budov a dalších potřebných věcí, které na kolejišti nesmí chybět, jsem si vše potřebné jednoduše postavil z Lega. Potom přišla puberta, jiné zájmy a Lego jsem opustil. V tu dobu by mě ani ve snu nenapadlo, že se ke kostkám ještě někdy vrátím. Po skončení základní školy jsem měl prázdniny a po nich se už nemohl dočkat, až nastoupím na „učňák“ do Písku. Ale osud to všechno zařídil jinak. Na letním táboře jsem po skoku do vody utrpěl vážný úraz krční páteře a následkem toho jsem od prsou dolů ochrnul. V tu chvíli se celý život nejen mně, ale i mé rodině otočil vzhůru nohama. I s takto vážným úrazem jsem vystudoval střední školu a nakonec se z jižních Čech přestěhoval do Brna.

Po několika letech jsem kvůli dětem bývalé přítelkyně vytáhl schovanou krabici plnou Lega s domněním, že se děti zabaví a budou chvíli v klidu. Z nostalgie jsem si taky vzal pár kostek a zkusil něco postavit. A tam nejspíš začala moje druhá etapa s Lego kostkami. Tento vztah s přítelkyní nevydržel, ale naopak vztah k Legu se prohloubil. Sem tam

jsem si koupil nějakou stavebnici a začal stavět auta a kamiony podle fantazie. Velkou inspirací jsem našel na internetu, zejména pak na stránkách kostky.org. Tam jsem obdivoval všechny ty neuvěřitelné stavby, které tito fandové do Lega dokáží vymyslet a následně postavit.

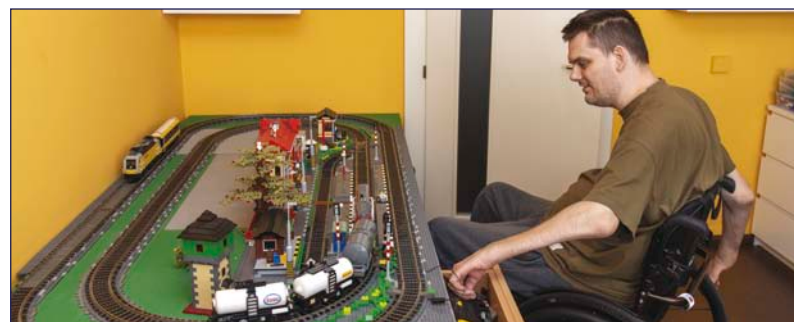
Hlavně díky své současné partnerce, která mě začala zásobovat dalšími stavebnicemi, jsem vymyslel a postavil čím dál víc. Nelíbilo se mi, že utrácím peníze za tak drahou hračku, ale zpětně jí tímto moc děkuji, protože hlavně díky ní jsem začal mít bohatou zásobu stavebního materiálu. Na již zmiňované stránce kostky.org jsem objevil sekci trains – vlaky a měl jsem jasno, co chci stavět. Modely lokomotiv a vagonů, které tam někteří členové prezentují, mě úplně dostaly. Tím jsem přesedlal z aut a kamionů na vlaky. Moje první pokusy byly různé, ba i hrůzné, ve srovnání s tím, co stavím dnes. Každý ale nějak začíná...

Co hodnotím jako největší plus na Legu, je to, že když se mi něco nelíbí, tak to jednoduše rozeberu a postavím jinak. U klasické modelové železnice to tak jednoduše nejde.

Skládání z Lega má pro mě ještě jednu ohromnou plus. Slouží jako terapie k tréninku jemné motoriky, protože díky úrazu mám postiženou i ruce – nehýbu ani jedním prstem. Takže jsem příkladem toho, že když se chce, tak to jde.

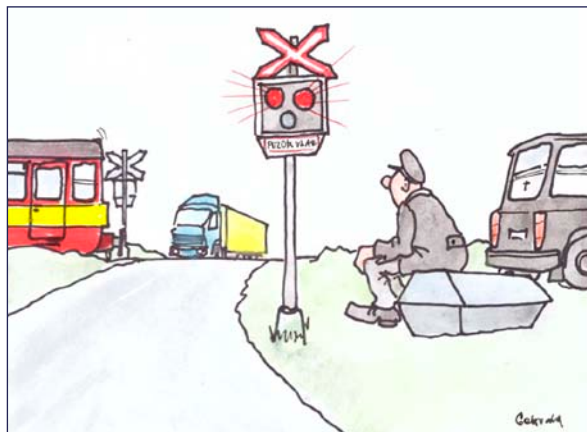
Nejen, že mě Lego baví a pomáhá v tréninku jemné motoriky, ale dokáže pomáhat také druhým. Konkrétně ParaCENTRU Fenix, neziskovce pomáhající lidem s podobným osudem, jako měl já. Vymyslel jsem a následně s klienty a kolegy začal stavět přívěsky a šperky, které se již druhým rokem podařilo prodávat na adventních trzích. Výtěžek z prodeje těchto výrobků šel na činnost Fenixu, protože to má smysl.

Připravil Jan Buchta

Smějeme se se Silvestrem

pf 2023

Na železnici se ale dějí věci! (pár vtipů ze světa vlaků a kolejí)

Počtář ve vlaku

Sedí dva v kupé ve vlaku a ten jeden se dívá z okna a při tom si pořád mumlá: „Dvacet, dvacet pět..., třicet čtyři! Patnáct, třicet, padesát, osmdesát... devadesát pět!“

Druhý pán ho poslouchá, nedá mu to a zeptá se: „Prosím vás, co to pořád počítáte?“

„Ale, vždycky když projedeme kolem nějakého stáda, tak si spočítám počet kusů dobytka,“ odpoví ten první.

„To není možné, abyste to stihl spočítat za tak krátkou dobu,“ diví se ten druhý. „Víte co, za chvíli budeme projíždět kolem našeho statku, schválně, jestli spočítáte přesně, kolik mám krav,“ navrhuje.

Když projíždějí kolem toho statku, první pán se dívá a mumlá: „Dvacet, padesát, osmdesát... sto dvacet čtyři!“

„To je úžasné, to je úplně přesně!“ žasne druhý pán. „Jak je možné, že to spočítáte tak rychle?“

„No, víte, je v tom takový fígl,“ svěruje se první pán. „Já jim nejprve spočítám nohy a pak to vydělím čtyřma.“

Zlepšovací návrh

Vážený pane generální řediteli! Poté, co jsem se v novinách dočetl, že nejnebezpečnější je jet ve vlaku v prvním a posledním vagónu, navrhuji následující: Ať přestanou České dráhy první a poslední vagóny připojovat. Určitě to zachrání spousty životů.

Když se ještě ve vlaku kouřilo

Během jízdy vlaku vytáhl jeden pán doutník a zeptal se ženy, která seděla s ním v kupé, zda dovolí, aby si zakouřil.

„Prosím,“ odpověděla, „dělejte, jako byste byl doma.“

„No dobrá,“ zabručel mrzutě ten pán, pokrčil rameny a zase schoval doutník do pouzdra.

Kráva

Vlak jede krajinou, leč náhle zastaví.

„Co se děje?“ ptají se cestující.

„Na kolejích stojí kráva,“ zní odpověď průvodčího.

Odehnali tedy krávu a jeli dál. Za chvíli však vlak stojí znovu. A opět kráva!

Když se to opakovalo ještě nejméně pětkrát, ptá se jeden z pasažérů: „Propána, to se tu potuluje tolik krav?“

„Ani ne,“ říká strojvedoucí, „to je pořád ta stejná. Už jsme ji zase dohnali.“

Problém se slonem

Vejde pán do vlaku se slonem. Průvodčí mu řekne, že sloni do vlaku nesmí. Pán tedy namaže dva chleby a nalepí je každý na slonovy uši. Průvodčí se už naštve: „Jasně jsem vám řekl, že sloni do vlaku nesmí!“ Nato pán s klidem odvětí: „Já to beru na vědomí, ale vám by mělo být jedno, co si beru ke svačině!“

Cesta do Sydney

Pan Novák chce jet do Sydney. Přejede k pokladně ČD ve Svatoňovicích a povídá: „Jednou Sydney.“

Pokladní mu odpoví: „Tam my nejezdíme, můžete jet maximálně do Pardubic.“

V Pardubicích jde pan Novák znovu k pokladně a povídá: „Jednou Sydney.“

Pokladní mu odvětí: „Tam my nejezdíme, ale mohu vám prodat do Prahy.“

V Praze jde opět pan Novák k pokladně a praví: „Jednou Sydney.“

Pražská pokladní mu odpoví: „Tam ČD, pokud vím, nejezdí, ale můžete jet do Budapešti.“

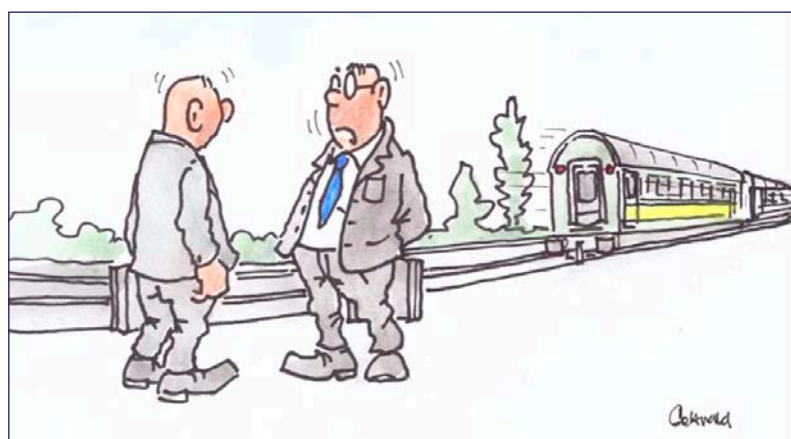
Podobným způsobem se pan Novák přes Budapešť, Ankaru, Teherán, Dillí, Dháku a Singapur dostal až do Sydney. Když chtěl jet zpět domů, přišel v Sydney k pokladně a poručil si lístek do Svatoňovic.

Po chvíli vystrčila pokladní hlavu z okénka a zeptala se: „Jaké Svatoňovice? Malé nebo Velké.“

Zdroj: Internet

...a jak můžete vidět, tak nám začaly vlaky jezdit alespoň po jedné koleji.

Setřeme, kde se dá, a tady se nám ve vlaku vozí průvodčí zadarmo.

Jaképak světlo na konci tunelu? To byl rychlík!

Vlasta Burian jako přednosta stanice zdobí stěnu kuchyně řezbáře Jaroslava Beneše – obrázek je k článku na předchozí straně, ale také se velice hodí k následující povídce...

Reprofoto: Miroslav Čáslavský

Zabijačka

aneb „Zakažme sex masožravým mužům, zachráníme planetu,“ vyzývají aktivisté

aneb „Žerte maso“ vyzývá Agrární komora ČR

Zákaz sexu nebo rozmnožování pro všechny muže, kteří jedí maso, by byl prý přínosný čin pro záchranu planety. Prý si takoví muži nadměrnou konzumací masa dokazují stejně pouze svoji mužnost.

Naproti tomu Agrární komora ČR naopak nabádá, abychom jedli více masa.

Já nevím, na kterou stranu se postavit, ale vím, že z výroby masných pochutin mám svůj osobní zážitek. A vzhledem k tomu, že nyní je období zabijaček, tak se o něj s vámi rád podělím:

Přítel Alfréd mě pozval na zabijačku. Říkal jsem si, to je něco pro mě. Řádně jsem se připravil. Dvě pětadvacetilitrové konve na polévku a čtyři lodní kufry na maso. Když přijelo nákladní autotaxi, vše jsem naložil a vydal se na cestu. Konečně jsem dorazil do vesnice. Podle získaných informací jsem měl hledat veliký dům u silnice. Jenže hleďte mezi padesáti velkými domy u silnice, který je ten pravý.

Tak jsem to vzal z kraje a po dvouhodinovém hledání jsem dorazil k cíli. Jeden zárlivý manžel nechtěl uvěřit, že se jdu účastnit likvidování čunika, neboť jsem byl toho rána již osmý, kdo ho vyrušil ze sladkého spánku, a proto mě zřídil tak, že mě přítel Alfréd poznal až pozdě odpoledne, kdy jsem trochu splasknul. Do té doby mě považoval za svého bratrance Horymíra z Červené Lhoty.

Prase už na mě čekalo. Netrpělivě chrochtalo a řezník taky. Jaká to idylka. Jako opsaná z dívčího románu. Dvě něžné duše spjaté stejným myšlením. Jenže zvíře projevilo daleko více duchapřítomnosti, když zaútočilo prv-

ni, a tak se řezník zachránil jen skokem do chlévské mrvy. Zvíře vyběhlo mezi nás. V tom okamžiku jsem si vzpomněl na Šimkovu a Grossmannovu povídku „Jak jsme chovali užitečné zvíře“, kde prase řádilo podobným způsobem. Zvláště když mě ta potvora šlápla na nohu a přirazila ke stěně chléva.

Situaci zachránil majitel čuněte, který se vrhl pašíkovi kolem krku a držel ho dlouho vášnivě v objetí, až prase chcipl. Pochopil jsem, proč je již potřetí vdovcem. Společným úsilím jsme zvíře vytáhli na dvorek a začali se těšit na vepřové. Nyní začala ta pravá práce. Už jsem se nemohl dočkat a prase v duchu vážil. Odhadl jsem ho tak na pět metrů.

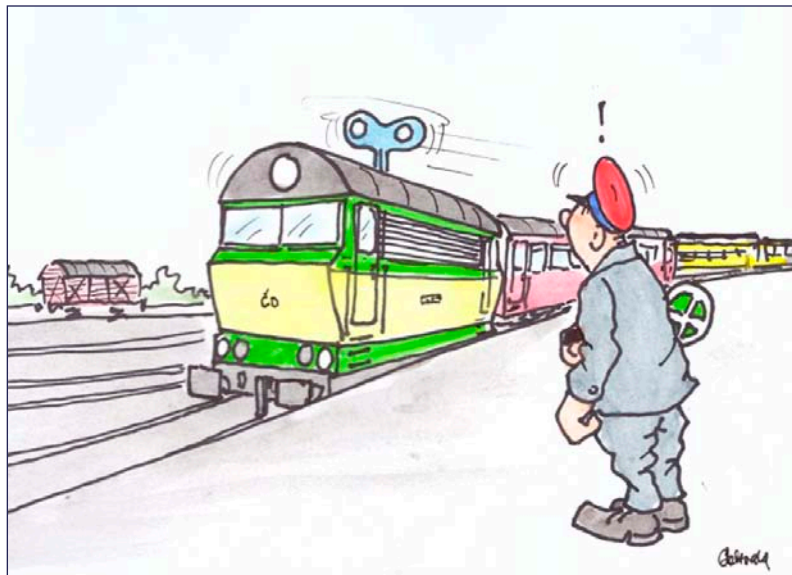
Začali jsme vepře holit. Když jsme odhalili jeho zadní část, připomnělo mi jednu paní, které na plovárně spadly plavky. Nyní, když uvidím někomu padat plavky, určitě mi připomene prase a v duchu budu počítat, kolik by z něho bylo jitřnic. Vratme se ale k práci.

Jelikož jsme museli čekat než přijede autojeřáb, aby zvíře zvedl, zalévali jsme se notně pravou slivovicí vyrobenou z denaturovaného lihu. Bylo nám krásně. A když jsme za pomoci pásového traktoru prase stáhli, byli jsme již téměř u cíle. Výroba jelit a jitřnic mě už tolik nezaujala. Z části proto, že jsem jich viděl příliš mnoho, z části, že byly poněkud rozmazané.

To je asi všechno, co si pamatuji z tohoto krásného dne. Dnes, když ležím v nemocnici a léčím se na následky přejetí a otravy alkoholem, vzpomenu s úctou onoho zvířete, jež to způsobilo.

Zabijačka je holt dobrá věc. Je to nezapomenutelný zážitek.

Milan Sedláč

Kresby: JAROMÍR GOTTVÁLD